

Lahden ammattikorkeakoulu

ALUESTRATEGIA

2003 - 2007

Hyväksytty johtoryhmän kokouksessa 2.10.2006

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

Sisältö

	Sivu
1. Lahden ammattikorkeakoulun aluekehitysstrategian taustaa	3
2. Aluekehittämisen toimintaympäristö ja LAMKin rooli alueen innovaatioympäristössä	6
3. Aluekehityksen visio ja tavoitteet	8
4. Aluekehityksen toimijat ja prosessit	9
5. Lahden ammattikorkeakoulu aluekehittäjänä: vahvuudet ja kehittämistarpeet	11
6. Strategian arviointi- ja päivittämiskäytännöt	12

1. Lahden ammattikorkeakoulun aluekehitysstrategian taustaa

Ammattikorkeakoulujen työelämälähtöisyyttä ja alueellisuutta on korostettu voimakkaasti niiden perustamisesta lähtien. Tämä näkyy ammattikorkeakoulujen kahden perustehtävän, koulutuksen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan linjauksissa (Amklaki 1 luku 4 §). Ammatilliseen asiantuntijuuteen tähtäävällä koulutuksella vastataan työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin. Työelämäyhteys on vahva myös tutkimus- ja kehitystyössä; sen lisäksi, että tutkimus- ja kehitystyön tulee olla ammattikorkeakoulujen opetusta palvelevaa, sen tulee olla työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioonottavaa. Alueen kehittäminen on ammattikorkeakoulujen kolmas tehtävä, johon perustehtävien laadukkaalla toteuttamisella pyritään.

Osaaminen on yksi keskeisimmistä keinoista vaikuttaa alueen kehitykseen. Koulutuksen, tutkimus- ja kehitystyön sekä muun palvelutoiminnan avulla tuotetaan uutta osaamista, tietoa ja taitoa alueelle. Vaikuttavuus syntyy eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä, vuorovaikutuksesta. Tavoitteellisten ja joustavien yhteistyöverkostojen luominen sekä ylläpitäminen ovat edellytyksenä alueen kehitykselle. Ammattikorkeakoululaissa korostetaan erityisesti omalla alueella tehtävän yhteistyön tärkeyttä unohtamatta kuitenkin sekä kansallisen ja kansainvälisen tason yhteistyötä (Amklaki 1 luku 5 §).

Vuonna 2002 Korkeakoulujen arviointineuvosto toteutti Lahden kaupungin pyynnöstä Lahdessa toimivien korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden arvioinnin. Lahden ammattikorkeakoulua koskevissa kehittämis ehdotuksissa todettiin muun muassa, että ammattikorkeakoulun olisi syytä jatkossa keskittyä aloihin, joissa aluekehitysvaikutus on selvintä. Ydinosaamisalueiden tunnistamista ja resursointia koulu-

tuksen ja tutkimustoiminnan vahvistamiseksi pidettiin tärkeänä. Lisäksi toimintaympäristön kehittämistarpeiden ja suuntausten paikantaminen vaati arvioitsijoiden mukaan täsmennystä. Arviointiryhmän suosituksissa ehdotettiin alueen eri korkeakouluyksiköiden yhteistyön lisäämistä, päällekkäisyyksien karsimista ja työnjaon selkiyttämistä eri toiminta-alueilla. Kyseinen alueellisen vaikuttavuuden arviointi vauhditti alueen korkeakoulujen yhteistyön vahvistumista ja samalla yhteisen aluestrategian luomista.

Opetusministeriö julkaisi vuonna 2003 *Koulutus ja tiedepolitiikan aluestrategian vuoteen 2013*. Sen vision mukaan kansainvälisesti korkeatasoinen ja alueellisesti kattava korkeakoululaitos toimii vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa ja on voimakas vaikuttaja alueellisessa kehittämisessä. Strategian päivityksessä 2006 todetaan, että strategian tavoitteena on yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toisiaan täydentävän osaamisen kehittäminen ja niiden alueellisen vaikuttavuuden lisääminen. Yhtenä edellytyksenä tälle on, että t & k-toiminnan tuloksia hyödynnetään tehokkaammin ja monipuolisemmin. Alueelliset innovaatioympäristöt perustuvat tieteelliseen tutkimukseen ja ammattikorkeakoulujen kehitystoimintaan, joita on hyödynnettävä alueellisesti. Yhteistyön tehostaminen korkeakoulujen ja muiden alueellisten toimijoiden kesken, ennakointi, aikuiskoulutuksen kehittäminen sekä kansallinen ja kansainvälinen verkottuminen ovat strategian toteuttamisen keinoja.

Ensimmäinen Päijät-Hämeen alueen korkeakoulujen yhteinen aluestrategia laadittiin vuonna 2002: ”*Lahden malli – oppivan alueen korkeakoulustrategia*”. Vuonna 2005 julkistettu alueen korkeakoulujen alueellisen kehittämisen strategia *Päijät-Häme käytäntölähtöisen innovaatiotoiminnan huippualueeksi – Yliopistojen ja*

ammattikorkeakoulujen alueellisen kehittämisen strategia 2010 määrittelee Päijät-Hämeessä toimivien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyön missioksi edistää maakunnan muodostumista oppivaksi, käytäntölähtöisen innovaatiotoiminnan huippualueeksi erityisesti elinikäistä oppimista tukevien koulutusjatkumoiden sekä uudenlaisen, verkostoituneen innovaatiotoiminnan tukijärjestelmän avulla. Korkeakoulujen toiminnalla ja yhteistyöllä edistetään alueen elinkeinoklustereiden kilpailukykyä ja innovatiivisuutta, julkisen sektorin tuottavuutta, tasapainoisen aluerakenteen muodostamista, asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä ja alueen kehittymistä luovan kulttuurin keskuksiksi. Strategian toteuttamisen kolme alueellista kärkihanketta ovat:

1. Kummiprofessori- ja innovaatiopromoottorijärjestelmä

Kummiprofessoritoiminnan periaatteena on kytkeä yliopistojen tutkimuskeskuksissa oleva osaaminen osaksi alueellista innovaatiojärjestelmää. Päijät-Hämeen kannalta tärkeille osaamisalueille luodaan strategiset liittoutumat yliopistojen tiedekuntiin, osastoille ja professuureihin.

Innovaatiopromoottorijärjestelmä on ammattikorkeakoulujen uusi tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoimintaa monipuolistava sekä tehostava toimintamalli, joka toimii kiinteässä yhteistyössä yliopistoyksiköiden kummiprofessorijärjestelmän kanssa. Innovaatiopromoottorit työskentelevät aktiivisesti alueella toimivissa innovaatioprosesseissa ja ohjaavat korkeakoulujen tutkimustoiminnassa syntyvää uutta tietoa ja osaamista alueen innovaatiojärjestelmään. Innovaatiopromoottorien keskeinen tehtävä on välittää ja yhdistää alueen korkeakoulutoiminnan voimavaroja käytäntölähtöisten innovaatioprosessien tueksi. Innovaatiopromootto-

rit myös aktivoivat ja kytkevät alueen ammattikorkeakoulujen koulutusalojen toimintaa vastaamaan entistä paremmin käytäntölähtöisen innovaatiotoiminnan haasteisiin sekä toisaalta linkittävät omien kummikoulutusalojensa osaamista innovaatioprosesseihin.

2. Korkeakoulu yhteistyön uudistaminen ja vakiinnuttaminen

Toiminnalla edistetään Päijät-Hämeessä toimivien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisen yhteistyön uudistamista ja vakiinnuttamista.

Tavoitteina ovat hallinnollisten ja fyysisten tukirakenteiden uudistaminen ja ohjausjärjestelmien kehittäminen, korkeakoulu yhteistyön koordinointi, alueen kansainvälisyyden nostaminen, kansainvälisen tason tutkimusohjelmat valituille painopistealoille sekä alueellisen korkeakoulu yhteistyön rahoituksen vakauttaminen.

3. Koulutusjatkumomalli

Päijät-Hämeestä muodostetaan aikuiskoulutuksen esimerkkialue uudennaisilla koulutusjatkumoilla. Koulutusjatkumoilla rakennetaan väylä alemmista korkeakoulututkinnoista tohtoriksi saakka, nostetaan työssäkäyvien henkilöiden koulutustasoa, helpotetaan siirtymistä korkeakoulusta ja tieteenalalta toiselle sekä luodaan motivoiva oppimisympäristö.

Lahden alueen elinkeinostrategiassa 2005–2008 alueen vahvoiksi toimialaklustereiksi on nimetty ympäristö, vilja, mekatroniikka, puutuote ja muovi. Tulevaisuuden kasvualoiksi on valittu logistiikka, matkailu, hyvinvointi ja muotoilu. Kullekin alalle on määritelty kehittämisen painopisteet ja lisäksi kaikkien kehittämistoimenpiteiden yhteistavoitteina ovat strategia-kauden aikana 2000 uutta työpaikkaa (nettotavoite), 3000 uutta asukasta, uusien yritysten nettolukumää-

rän kaksinkertaistuminen sekä työvoiman saatavuuden nostaminen Suomen tehokkaimmaksi Lahden alueella. Klustereiden kehittämistavoitteiden saavuttamiseksi on määritelty neljä strategisen tason kehittämisen välinettä, joita ovat työvoiman saatavuuden parantaminen, alueellisen innovaatiojärjestelmän kehittäminen, kansainvälistymisen edistäminen ja korkeakoulutoiminnan vahvistaminen.

Lahden ammattikorkeakoulu on osallistunut aktiivisesti alueen kehittämisstrategioiden laatimiseen, tarpeiden tunnistamiseen sekä tavoitteiden asettamiseen muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa. LAMK huomioi omissa strategioissaan sille asetetut haasteet ja asettaa kehittämistavoitteensa yhdensuuntaisiksi alueellisten strategioiden tavoitteiden kanssa. Yhteys Lahden alueen kehittämisstrategioihin on siten hyvin tiivis. Strategioille on yhteistä se, että alueen kriittisenä menestystekijänä pidetään yliopisto- ja ammattikorkeakoulutasoisen opetuksen ja tutkimuksen vahvistamista yhteistyössä.

2. Aluekehittämisen toimintaympäristö ja LAMKin rooli alueen innovaatioympäristössä

Lahden ammattikorkeakoulun toiminnallinen ydinalue on 12 kunnan ja 199 000 asukkaan Päijät-Hämeen maakunta. Päijät-Häme jaetaan Lahden seutukuntaan (169 000 asukasta, yhdeksän kuntaa) ja Heinolan seutukuntaan (30 000 asukasta, kolme kuntaa). Uusista opiskelijoista noin puolet tulee Päijät-Hämeen alueelta. Kaikista valmistuneista sijoittui vuonna 2003 Päijät-Hämeeseen 51,0 %. LAMK on myös aktiivinen elinkeinoelämän kehittäjä alueella: t & k-toiminnan hankkeet keskittyvät lähinnä Päijät-Hämeeseen ja kohdistuvat alueen yrityksiin, julkisyhteisöihin ja kolmanteen sektoriin.

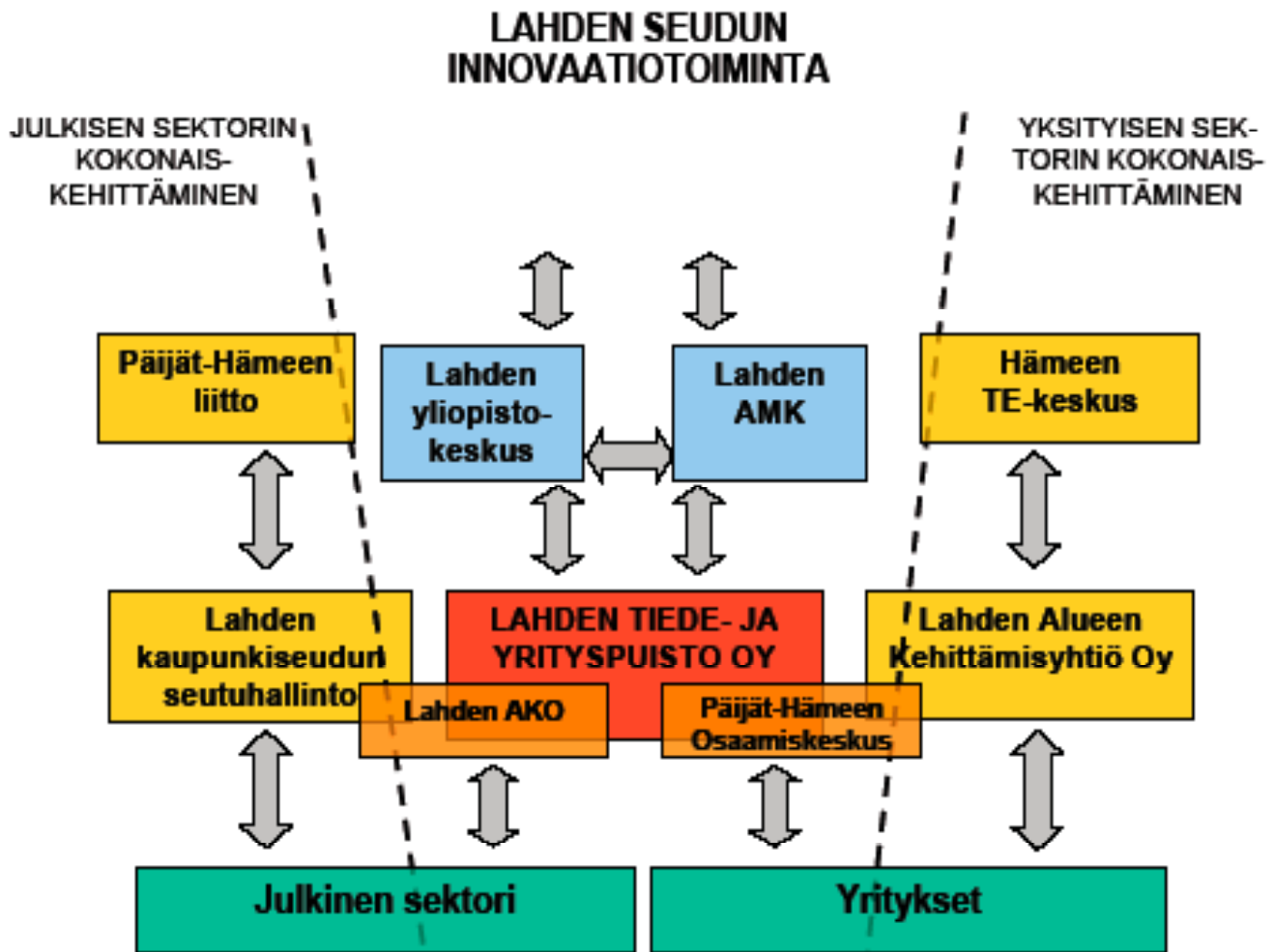
LAMKin toimipisteiden keskeinen sijainti Lahdessa (tekniikka, liiketalous, muotoilu, sosiaali- ja terveysala, liikunta, matkailu, musiikki ja kuvataide) ja Heinolassa (liiketalouden toimipiste ja InnoHeinola: LAMKin ja Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteinen t & k-yksikkö) luo hyvän perustan tehokkaalle, verkottuneelle aluekehitystyölle. Lahden painoarvo Päijät-Hämeen koulutuksen, tutkimus- ja kehitystoiminnan, elinkeinoelämän ja kulttuurin keskuksena on todella merkittävä. Myös tärkeimmät alueelliset kehittäjäorganisaatiot sijaitsevat Lahdessa, kuten Lahden yliopistokeskus ja yliopistojen Lahden toimipisteet sekä Päijät-Hämeen kuntien omistamat Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy ja Lahden alueen kehittämisyritys Oy.

Kouluttajana Lahden ammattikorkeakoululla on merkittävä valtakunnallinen rooli muotoilun, kuvataiteen ja musiikin sekä liikunnan ja matkailun aloilla. Vuonna 2004 82 % kulttuurialoilla aloittaneista opiskelijoista oli kotoisin Päijät-Hämeen ulkopuolelta ja valmistuneista n. 80 % työllistyy muualle kuin Päijät-Hämeeseen. Matkailun aloittaneista opiskelijoista n. 70 % tulee Päijät-Hämeen ulkopuolelta ja sama määrä myös työllistyy muualle Suomeen. LAMK osallistuu myös valtakunnallisiin yhteistyöverkostoihin ja t & k-toimintoihin. LAMK koordinoi Suomen ammattikorkeakoulujen yrittäjyysverkostoa (FINPIN) sekä työnvälitys- ja tietopalvelua (Jobstep.net).

Lisäksi etenkin muotoilun ja viestinnän koulu-tusohjelmien toimintaympäristö on vahvasti kansainvälinen. Valtakunnallinen ja kansainvälinen rooli ei ole ristiriidassa alueen kehittämisen kanssa; vetovoimaisuus, hyvä imago, heterogeeninen opiskelija-aines ja opetukseen saadut uudet vaikutteet koituvat myös alueen hyväksi. Moninaisesta toimintaympäristöstä huolimatta konkreettisen kehittämisen painopiste on Päijät-Hämeen alueella.

Päijät-Hämeen innovaatioympäristöä on kehitetty ja uudistettu vuosina 2004–2006 merkittävästi. Kehitystyön myötä myös Lahden ammattikorkeakoulun rooli on ollut tarkastelun kohteena niin sisäisesti kuin alueellisissa kehittäjäverkostoissa. Tämä on tarjonnut erinomaisen tilaisuuden LAMKin roolin määrittelyyn yhdessä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa.

Kuva 1. Kehittäjäorganisaatioiden tehtävät ja roolit Päijät-Hämeen innovaatiojärjestelmässä (Lahden kaupunkiseudun innovaatioympäristön kehittämisstrategia)

LAMK yhdessä Lahden yliopistokeskuksen ja Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy:n kanssa muodostavat Päijät-Hämeen alueen keskeisen kehittäjäyhteisön, jossa LAMK on koko aluetta hyödyttävä t & k-organisaatio.

3. Aluekehityksen visio ja tavoitteet

Visio

Lahden ammattikorkeakoulu on näkyvä, tunnettu ja innovatiivinen aluekehittäjä.

Lahden ammattikorkeakoulu

- tunnistaa tehokkaasti alueen tarpeet ja vastaa niihin korkealaatuisilla palveluillaan.
- on edelläkävijä, joka ennakoii alueen tulevia tarpeita.
- on keskeisessä roolissa alueen innovaatiojärjestelmän kehittämisessä.

- kantaa laaja-alaisesti vastuuta alueen asukkaiden hyvinvoinnista ja sitoutuu toiminnassaan kestäväan kehitykseen.
- toteuttaa aluekehitystyötä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.
- arvioi systemaattisesti aluekehitysvaikutusta ja reagoi saamaansa palautteeseen.

Tavoitteet

Lahden ammattikorkeakoulun aluekehitysvaikutuksen strategiset tavoitteet ja kriittiset menestystekijät ovat:

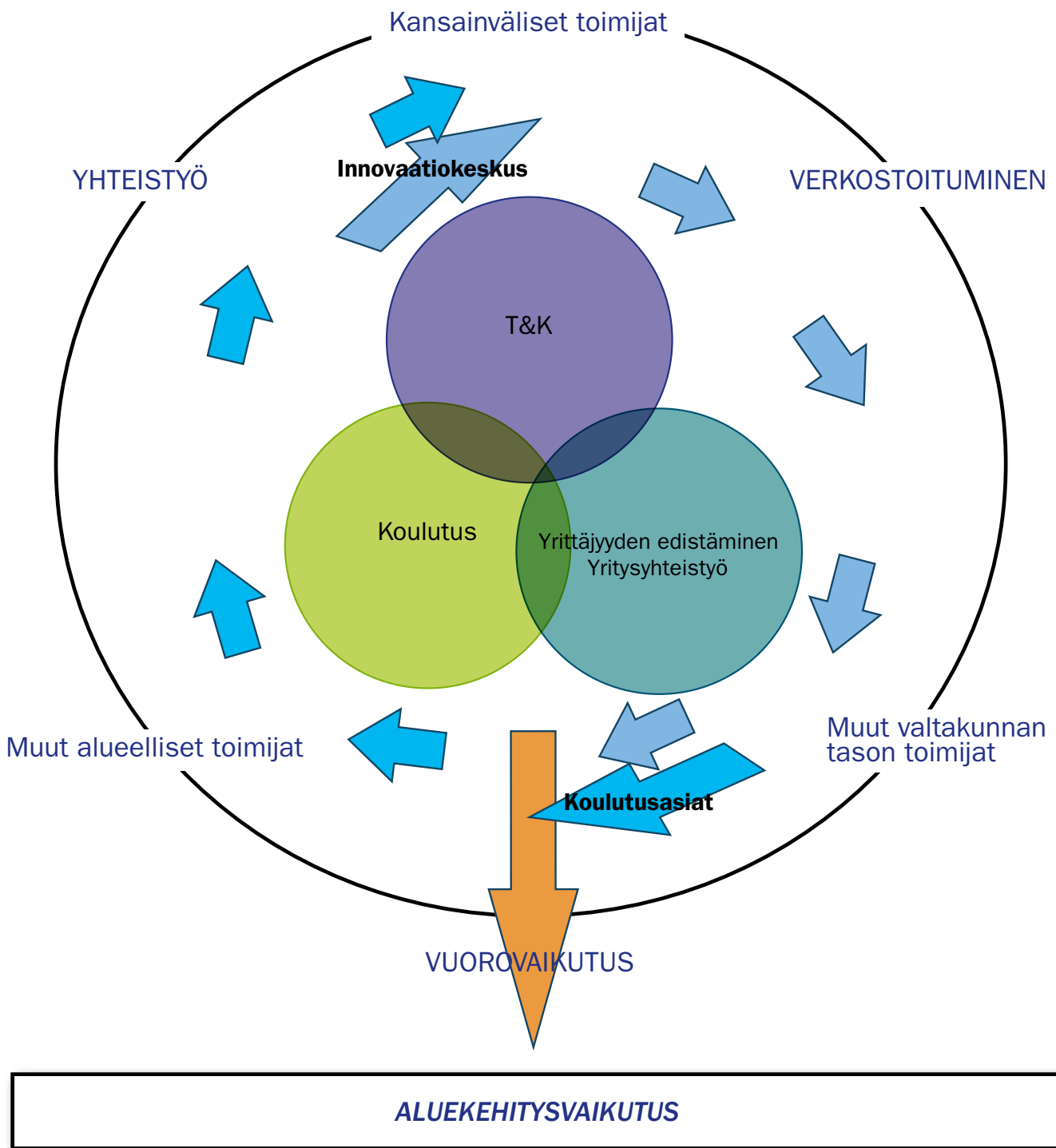
Strateginen tavoite	Kriittiset menestystekijät
Aktiivinen aluevaikuttaja	<ul style="list-style-type: none"> - maakuntakorkeakoulu – hankkeen vetäjä - alueellisten strategioiden toteuttaminen - tuloksellinen t & k-toiminta - toimivat työelämäkumppanuudet - yrittäjyyden edistäminen - järjestelmällinen ennakointi - kulttuurinen vaikuttavuus
Kansainvälisesti arvostettu toimija	<ul style="list-style-type: none"> - kv. hanke- ja harjoittelujärjestelmä - monialaiset korkeakoulupartnerit - kv. verkostojen hyödyntäminen - kansainvälisesti orientoitunut henkilöstö
Laadukas kouluttaja	<ul style="list-style-type: none"> - hyvä maine - laadukas toiminta - laatu- ja arviointijärjestelmä
Elinkeinoelämän koulutustarpeisiin vastaaja	<ul style="list-style-type: none"> - ennakointiin perustuva, avoin koulutustarjotin yhdessä muiden toimijoiden kanssa

Tavoitteiden mittarit ja niiden tavoitetasot sekä vastuuhenkilöt ja tarkasteluajankohdat on määritelty Lahden ammattikorkeakoulun kehittämisen strategian 2004–2010 tuloskorteissa. Aluekehitystyön arviointi on osa LAMKin toiminnan kokonaisarviointia, joka pohjautuu BSC-järjestelmään. Aluekehitystyön määrällistä toteutumista seurataan tuloksellisuusmittareilla. Toiminnan ohjausjärjestelmään kuuluvissa vuosittaisissa strategiapäivityksissä tarkastellaan ja analysoidaan muutostarpeita laajemmin ja tehdään toimintaa linjaavat uudet strategiset valinnat.

4. Aluekehityksen toimijat ja prosessit

Koulutusalat vastaavat omien substanssialueidensa kehittämistä ja aluekehitysvaikutuksesta. Monialaisuuden edistämiseksi LAMKin toiminnot on organisoitu kolmeen toimialaan: Yritys- ja kulttuuri- LAMK (tekniikka, liiketalous, muotoilu ja taide) ja Hyvinvointi-LAMK (sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, matkailu, musiikki) ja Innovaatiokeskus. Koulutustoimialoilla aluekehitystyöstä vastaavat vararehtorit yhdessä koulutusjohtajien kanssa. Innovaatiokeskus kanavoi toimialojen osaamista LAMKin ulkopuolelle ja välittää alueen innovaatiojärjestelmän muiden toimijoiden odotuksia ja mahdollisuuksia edelleen LAMKin toimialoille. LAMKin aluekehitystyötä johtaa rehtori yhdessä Innovaatiokeskuksen johtajan kanssa. T & k-toiminnasta vastaa tutkimusjohtaja.

Kuva 2. Aluekehitystyön prosessit

Aluekehitystyön prosessit (mm. aikuiskoulutus, hanketoiminta, yritys yhteistyöprojektit ja -koulutus, opinnäytetyöt, laboratoriotoiminta, työharjoittelu, monialaiset Tuotedynamo-tuotekehityshankkeet, Oppimiskeskus Optiimi) sisältyvät LAMKin ydinprosesseihin. Prosessien tehokkuus syntyy tiiviistä vuorovaikutuksesta muiden aluekehittäjien kanssa. Aluekehitystyön prosessit ovat matriisitoimintoja, jotka leikkaavat koulutusalojen substanssiosaamisen ja joita Innovaatiokeskus tukee ja vahvistaa toimimalla palveluyksikkönä ja linkkinä koulutusorganisaatioiden, elinkeinoelämän, kulttuurin ja julkisen sektorin välillä. Prosessit saavat erilaisia painotuksia eri substanssialoilla ja sitovat toimijoita yhteen monialaisissa kehittämishankkeissa.

5. Lahden ammattikorkeakoulu aluekehittäjänä: vahvuudet ja kehittämistarpeet

Lahden ammattikorkeakoululla on selkeitä vahvuuksia aluekehittäjänä. Vahvuudet ja kehittämistarpeet on analysoitu ja koottu koulutusohjelmien itsearvioinneista ja Korkeakoulujen arviointineuvoston suorittamasta aluekehitysvaikutuksen huippuyksikkö-arvioinnista 2004–2005. Seuraavassa on lueteltu keskeisimmät vahvuudet:

- Suurin korkea-asteen kouluttaja alueella
- Monialaisuuden tarjoamat mahdollisuudet alueen kehittämisessä
- Proaktiivinen rooli maakunnan kehittämisessä
- Panostukset t & k-toimintaan viime vuosien aikana
- Innovaatiokeskus; yhteyksien luominen ja ylläpito, hankkeiden valmistelu ja toteutuksen tuki, ”yksi luuku”- helppo lähestyä
- Hyvät verkostot, aktiivinen verkostoituminen; toimivat suhteet toiseen asteeseen, muihin alueen korkeakouluihin, yrityksiin ja muihin alueellisiin toimijoihin
- Yrittäjyyden edistäminen – myös valtakunnallisesti merkittävää kehitystyötä
- Muotoilun koulutus – valtakunnallinen kouluttaja ja toimija
- Paikalliset korkeakoulusuhteet; Lahden yliopistokeskuksen kanssa toimiva yhteistyö
- Hyvä imago, vetovoimaisuus; paljon hakijoita, kysyty yhteistyökumppani
- Elinkeinostrategian klustereiden vastaavuus LAMKIn koulutusaloihin
- Kansainvälinen yhteistyö kehittyvää

Alueen kehittäminen on erittäin haastava tehtävä ja kehittämiskohteita on vielä runsaasti. Pitkäjänteisyyttä ja tavoitteellisuutta tarvitaan kaikessa aluekehitystoiminnassa ja menestyksellä toiminta edellyttää jatkuvaa toimintaympäristön analysointia ja tulevaisuuden tarpeiden ennakoitua. Kyetäkseen vastaamaan aluekehityksen tulevaisuuden haasteisiin Lahden ammattikorkeakoulun pitää panostaa seuraaviin kehittämisskohteisiin:

- Monialaisuuden tarjoamien mahdollisuuksien laajempi hyödyntäminen
- Projektien pirstaleisuus: päästävä kokonaisvaltaisempiin hankkeisiin
- Aluevaikutuksen keskittyminen Lahteen; ympäristökuntien kehittäminen vähäisempää
- Alueen kansainvälisyyden kehittäminen; oppilaitosyhteistyöstä t & k-toimintaan
- Strategiat tutuksi opetushenkilökunnalle ja opiskelijoille
- Henkilökunnan ja opiskelijoiden laajempi osallistuminen aluekehitystyön suunnitteluun ja toteukseen
- Tunnettuuden lisääminen: joidenkin pk-yritysten kuva ammattikorkeakoulusta virheellinen
- Alueen tarpeiden tunnistaminen (ennakointitiedon kerääminen ja hyödyntäminen, myös seurantatiedon kerääminen)
- Aluevaikuttamisen arviointijärjestelmän ja dokumentoinnin kehittäminen
- Valmistuneiden koulutustarpeisiin vastaaminen ja heidän työkokemuksensa hyödyntäminen opetuksen kehittämiseksi -> tarve systemaattiselle uraseurannalle
- Itsearviointi ja arvioinnin hyödyntäminen opetuksessa
- T&K-toiminnan liittyminen opetustoimintaan

6. Strategian arviointi ja päivittämiskäytännöt

Tässä strategiassa on esitetty Lahden ammattikorkeakoulun yleiset alueen kehittämiseen tähtäävät tavoitteet, keinot ja kehittämishaasteet. Strategian toteuttaminen konkretisoituu toimialojen vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa. Aluekehitys on jatkuva prosessi, ja strategiaa tarkistetaan ja kehitetään ottamalla huomioon mm. toimintaympäristön muutokset sekä yleiset valtakunnalliset ja alueelliset linjaukset. Strategia päivitetään vuosittain Lahden ammattikorkeakoulun kehittämisen strategian päivityksen yhteydessä.

